

זמן ק"ש של שחרית, משנה וגמרא, דף ט:

6. לקוראה עם הנץ החמה⁹⁶, [רבי יוחנן אמר שכן נהגו ותיקין⁹⁷]. וכן פסק אב"י לעניין ק"ש.

ב. מהו סוף זמן ק"ש של שחרית (שתי דעות)

1. עד הנץ החמה [ת"ק].
2. עד שלש שעות⁹⁸ [רבי יהושע] וככה פסק רב יהודה אמר שמואל (בדף י:).

ג. הקורא מכאן ואילך האם הפסיד?
1. לא. כאדם הקורא בתורה. (עיין הפירוש בדף י:⁹⁹)

1. זמן ק"ש של שחרית

א. מהו תחילת זמן ק"ש של שחרית? (שש דעות)

1. משיכיר בין תכלת ללבן (באותה גיזת צמר⁹⁵) [ת"ק דמתניתין].
2. משיכיר בין תכלת לכרתי [רבי אליעזר במתניתין].
3. משיכיר בין זאב לכלב [רבי מאיר].
4. משיכיר בין חמור לערוד [רבי עקיבא].
5. משיכיר את חבירו בריחוק ד' אמות [אחרים]. וככה פסק רב הונא, ואב"י פסק כן לעניין תפילין.

סמיכת גאולה לתפילה, דף ט:**1. סמיכת גאולה לתפילה**

א. מנלן שצריך לקרא ק"ש עם הנה"ח?

1. שנאמר "יראוך עם שמש"¹⁰⁰.

ב. מה נאמר על הסומך גאולה לתפילה?

1. אינו ניזוק כל היום כולו [ר"י בן אליקים משום קהלא קדישא שבירושלים].
אמנם להביא הדסים למלך אינו נקרא נזק, שכן זה זכות לראות את המלך, כדי שאם יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו"ם [רבי יוחנן]. (ולכן ר' זירא ניזק בזה אע"פ שסמך).

2. הסומך גאולה לתפילה של ערבית הרי הוא בן העה"ב. [רבי יוחנן].

ג. איך אפשר לסמוך, והרי רבי יוחנן אמר, שצריך לומר "ה' שפתי תפתח"?

1. אומרים "ה' שפתי תפתח" רק במנחה. [רבי אלעזר]
2. כתפילה אריכתא דמיא, כמו שבערבית אומרים "השכיבנו" וע"כ כגאולה אריכתא דמיא. [רב אשי].

2. יהיו לרצון

א. למה אומרים "יהיו לרצון" אחרי שמ"ע, והרי זה משמע גם שיהיו לרצון מה שאני הולך לומר?

1. משום שאמרו דוד לאחר י"ח פרשיות [רבי יהודה בריה דר"ש בן פזי].

ב. מאיפה יודעים ש"אשרי האיש" (פ"א) ו"למה רגשו" (פ"ב), חדא פרשתא היא?

1. מכך שאמרו, שדוד אמר את "יהיו לרצון" אחר י"ח פרשיות, אע"ג שזה בסוף פרק י"ט.
2. מכך שאמר ר"י בריה דר"ש בן פזי, שדוד לא אמר "הללויה" עד פרק ק"ג (שראה במפלתן של רשעים¹⁰¹), ואע"ג שזה פרק ק"ד.
3. מכך שאמרו שכל פרשיה שהיתה חביבה על דוד פתח בה באשרי ("אשרי האיש" - תחילת פ"א) וסיים באשרי ("אשרי כל חוסי בו" סוף פ"ב). [ר"ש בר נחמני א"ר יוחנן].

⁹⁹ שמבאר ש"לא הפסיד" הכוונה שלא הפסיד את ברכותיה, ויכול לברך אף "יוצר אור" אחר הזמן.
¹⁰⁰ שמוראך, דהיינו קבלת עול מלכות שמים בק"ש, תהיה עם שמש.
[רש"י]

¹⁰¹ שנאמר שם "יתמו חטאים מן הארץ... ברכי נפשי את ה'"

⁹⁵ כי בשתי גיזות שונות אפשר להבחין גם בלילה (גמרא)

⁹⁶ כדי לסמוך גאולה לתפילה ולהתפלל ביום

⁹⁷ עיין בתוס' שותיקין ס"ל הכי, רק למצווה מן המובחר, אבל מודו

לאחרים.

⁹⁸ שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות

ברכי נפשי, ותשובות הצדוקים, דף י.**1. יתמו חטאים מן הארץ**

א. מה הפירוש "יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם"?

1. כיון ש"יתמו חטאים" שיחזרו בתשובה, ממילא "ורשעים עוד אינם" [ברוריא לר"מ¹⁰²].

2. תשובות הצדוקים

א. "רני עקרה לא ילדה" למה לשמוח אם לא ילדה?

1. הכוונה שלא ילדה בנים לגהינם, שהרי נאמר "כי רבים בני שוממה" אלמא יש לה בנים, אלא שאינם לגהינם. [ברוריה לצדוקי]

ב. מדוע הפרק על אבשלום נמצא קודם הפרק על הבריה משאול, על אף שזה היה אחרי?

1. כדי לסמוך את פרשת אבשלום (פ"ג) לפרשת גוג ומגוג (פ"ב), שלא תתמה כלום יש עבד שמורד ברבו, שהרי היה בן שמרד באביו. [תשובת רבי אבהו לצדוקי]
והא דדרשין סמוכים מדכתיב "סמוכים לעד לעולם" [רבי יוחנן]

3. ברכי נפשי

א. באיזה חמשה עולמים דר דוד שאמר כנגדם חמשה פעמים ברכי נפשי¹⁰³?

1. מעי אמו. שנאמר "ברכי נפשי... וכל קרבי...".
2. יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ובמזלות. שנאמר "ברכו ה'... גבורי כח עושי דברו... ברכי נפשי...".
3. ינק משדי אמו. שנאמר "ברכי... כל גמוליו". (שעשה לה דדים במקום

בינה [רבי אבהו]. כדי א. שלא יסתכל בערוה [רב יהודה] ב. כדי שלא ינק ממקום הטינופת [רב מתנא].

4. ראה במפלתן של רשעים. שנאמר "יתמו חטאים... ברכי נפשי...".
5. נסתכל ביום המיתה. שנאמר "ברכי נפשי... תסף רוחם יגועון" [רבה בר רב שילא].

ועליו אמר שלמה "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה" [רבי יוחנן משום רשב"י]

ב. מה הם חמשת הדברים שיש בהקב"ה וכנגדן בנשמה? (שלקן אמר דוד ה' פעמים "ברכי נפשי")

1. הקב"ה מלא כל העולם, ונשמה מלאה כל הגוף.
2. הקב"ה רואה ואינו נראה, ונשמה רואה ואינה נראית.
3. הקב"ה זן את כל העולם, ונשמה את כל הגוף.
4. הקב"ה טהור, ונשמה טהורה.
5. הקב"ה יושב בחדרי חדרים, ונשמה יושבת בחדרי חדרים.

[תשובת ר"ש בן פזי לרב שימי בר עוקבא ואמרי לה מר עוקבא¹⁰⁴]

ג. מה הפירוש א. "וכל קרבי" ב. "אין צור כאלקינו" ג. "כי אין בלתך"?

1. "וכל קרבי" שהקב"ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה קרבים ובני מעים. [ר"ש בן פזי]
2. "אין צור כאלקינו" אין צייר כאלקינו.
3. "אין בלתך" אין לבלותך, שהקב"ה מבלה את מעשה ידיו. [רבי יהודה בן מנסיא]

¹⁰³ בפרקים ק"ג ק"ד
¹⁰⁴ שהיה מסדר אגדתא קמי ריב"ל

¹⁰² לגבי הבריונים שציערו את ר"מ, שלא להתפלל עליהם שימותו אלא שיחזרו בתשובה, ובאמת חזרו בתשובה.

חזקיהו, ואלישע, דף י. - י.**1. חזקיהו****א. מה הפשרה שעשה הקב"ה בין חזקיהו לישעיהו?**

1. הם התווכחו האם כבוד חזקיהו עדיף ועל ישעיהו לבא אליו, (כמו שאלהו הנביא הלך לאחאב) וישעיהו סבר שכבוד הנביא עדיף (כמו שיהורם בן אחאב הלך לאלשע), והביא הקב"ה חולי על חזקיהו, ואמר לישעיהו לבקר את החולה. וע"ז אמר הכתוב "מי כהחכם ומי יודע פשר דבר" [רב המנוא]

ב. למה נגזר על חזקיהו שימות לעוה"ז ולא יחיה לעוה"ב?

1. כי לא נשא אשה, ואע"פ שראה שיהיו לו בנים רשעים מ"מ לא היה לא להימנע¹⁰⁵

ג. מה עשה חזקיהו?

1. אמר לישעיהו כלה נבואתך וצא, שאפילו חרב חדה וכו', שנאמר "הן יקטלני לו איחל" [רבי יוחנן ורבי אלעזר]. ואפילו בעל החלומות אומר לו למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר "כי ברוב חלומות... את האלקים ירא" [רב חנן].

2. הסב את פניו לקיר והתפלל. (י"א מקירות ליבו [רשב"ל] וי"א על עסקי הקיר, ק"ו משונמית שעשתה רק קיר אחד והחית את בנה, ק"ו לאבי אבא שחיפה את ההיכל כולו [ר' לוי]).

3. הזכיר את צדקותיו, וכמו שנאמר "והטוב בעיניך עשיתי" (י"א שסמך גאולה לתפילה [ר' יהודה אמר רב]. וי"א שגזגז ספר רפואות [ר' לוי]). ולכן תלו לו בזכות אחרים. שנאמר "וגנותי... למעני ולמען דוד..." וע"ז אמר "הנה לשלום מר לי מר" [ריב"ל] שכל התולה בזכות עצמו תולים לו בזכות אחרים, אבל התולה בזכות אחרים (כמו משה שביקש בזכות

האבות) תולין בזכות עצמו (כמו שנאמר "לולי משה בחירו" וכו') [רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא]

ד. איזה דברים שעשה חזקיהו הודו לו חכמים?

1. גז ספר רפואות.
2. כתת נחש הנחשת.
3. גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים.

ה. ועל איזה לא הודו לו?

1. סתם מי גיחון.
2. קיצץ דלתות היכל ושיגרן למלך אשור.
3. עיבר ניסן בניסן (ואע"ג שידע הדרשה של "החודש הזה" זה ניסן ואין אחר ניסן, טעה בדשמואל וחשב שבל" אדר אפשר לעבר, ולא אמרין הואיל וראוי לקבעו ניסן).

2. אלישע**א. מה זה "עליית קיר"? (מחלוקת רב ושמואל)**

1. עשו "קיר" לחלק את החדר, ונתנו לו את ה"עלייה" דהיינו המעולה שבהם.
2. קירו (עשו תקרה) את החדר, וכך נהיה "עליה".

ב. האם מותר ליהנות מאחרים?

1. הרוצה להנות יהנה כאלישע, ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל. "כי שם ביתו" וא"ר יוחנן שכל מקום שהלך שם ביתו עמו [אביי ואיתימא רבי יצחק].

ג. מה לומדים מ"ותאמר אל אשה... קדוש הוא..."?

1. שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש. [רבי יוסי ברבי חנינא].
2. שהוא קדוש אבל לא משרתו. [ריב"ח] כמו שנאמר "ויגש גיחזי להדפה" שאחזה בהוד יפיה. [ריב"ח]

מימרות רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב

מימרות רבי יוסי ברבי חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב, דף י:

1. לא להתפלל במקום גבוה, אלא במקום נמוך, שנאמר "ממעקים קראתיך" ואומר "תפילה לעני" וכו' שצריך לכוון רגלים בתפילה, שנאמר "ורגליהם רגל ישרה".
3. שאסור לאכול קודם התפילה, שנאמר "לא תאכלו על הדם" (לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם).
4. וכל האוכל קודם תפילה עליו הכתוב אומר "ואותי השלכת אחרי גויך" (ודרשין גאיך לשון גאווה). [ר' יצחק א"ר יוחנן אריב"ח משום ראב"י]

1. המהנה ת"ח מנכסיו

- א. מה לומדים מ"עובר עלינו תמיד"?
 1. שכל המארח ת"ח ומהנהו מנכסיו, כאילו הקריב תמידין. [ריב"ח משום ראב"י]

2. בהלכות תפילה

- א. איזה מימרות אמר רבי יוסי בר' חנינא משום רבי אליעזר בן יעקב בהלכות תפילה?

הקורא מכאן ואילך, דף י: 106

- ב. מה לומדים מהמילים "כאדם הקורא בתורה"?
 1. שגדול הקורא ק"ש בעונתה יותר מעוסק בתורה [ר' מני].

1. הקורא מכאן ואילך לא הפסיד

- א. מה הפירוש לא הפסיד?
 1. שלא הפסיד ברכות, ויכול לומר אפילו יוצר אור. [רב חסדא אמר מר עוקבא, לל"ב].

¹⁰⁶ כתוב כאן גם שהלכה כרבי יהושע (של עד שלש שעות) והוזכר לעיל (בדף ט:):